

Editorial

Zabehnuté generačné pravidlá, ktoré určovali chod spoločenstiev a rodín v nich, stratili svoju platnosť. Pluh, motyka a kosa, ako základné nástroje v poľnohospodárstve, tvoria dnes exponáty v múzeách. Dvadsiate storočie zaznamenalo prelom. Grandiózny rozvoj vedy a techniky zmenil zmysel aj bežne zaužívaného slova minulosť. To, čo voľakedy označovalo dobu pred niekoľkými generáciami, teraz sa nám taký odstup javí ako dávno-minulý, pre deti často ako ríša rozprávok, hoci ich rodičia z takého prostredia vyšli.

Veda priniesla nové revolučné výsledky. Sebavedomie z rozvoja vedy a techniky je, samozrejme, oprávnené. Všetci z toho (radi) profitujeme. Vynára sa však otázka, na ktorú treba naliehavo odpovedať – naozaj je veda pre človeka všetkým? Naozaj ju možno korunovať za všemocného pomocníka ľudstva, a to jediného pomocníka? Skutočnosť nás presvedča, že to tak nie je. Táto skepsa nie je namierená proti vede a jej rozvoju. Je to odraz toho, že sa zabúda na duchovnú dimenziu človeka, ktorého, ako hovorí E. Fromm, nemôže uspokojiť nič menšieho ako Absolútne.

H. Küng hovorí, že rozum, ktorý sám seba kladie ako absolútnu veličinu, ktorý nie je viazaný žiadnym kozmickým meradlom a ktorému nič nie je sväté, sa sám rozkladá. Žiaľ, príkladov je veľa. Zákonitosti vo vesmíre platia a týka sa to aj našej planéty. Pokiaľ človek nemal dosah na intervenciu, žil s nimi. Vesmírne objekty tieto zákony „poslúchajú“ aj dnes. Ako je to na Zemi? Fyzika odkryla energiu utajenú v mikrosвете, biológia odkryla taj genetiky – vieme, kde žijeme, vieme, čo somaticky sme. Popri radošti z poznania však tečú slzy sklamania. Lebo sa presadzuje veda, ale nie múdrosť, technika, ale žiadna duchovná energia, priemysel, ale nie ekológia, demokracia, ale nie morálka, ako to zdôrazňuje H. Küng. Zabudlo sa na duchovnú stránku človeka. Ved' aj načo? Všetka veda vyrieši všetko. Nevyrieši! Preto boli a sú veľmi neprozreteľné snahy postaviť vedu proti viere, lebo tým sa ľudstvo oberá o rozmer, ktorý mu dáva zmysel.

Nie popretie náboženstva, ale spoluvytváranie hodnôt musí byť zmyslom ľudského úsilia. Veda má svoje cestičky a ako taká je neporaziteľná. Popper jej poskytol nástroj, ktorý nepustí „znečistenia“ do jej „posvätej“ pôdy. Veda sa nebojí omylov. Ak ich spozná (čo nie je problém), prizná ich a hľadá ďalej. Viera, tá pravá viera, okrem zjavených pravd, musí reagovať na pohyby doby. Vyžaduje to už aj elementárny pohľad na poznanie, kultúru a vnímanie života. Náboženstvo nemôže žiť bez reagovania na intelektuálny svet, rovnako ako veda môže nájsť zmysel len v náboženstve. Dôrazne na to upozorňoval Ján Pavol II. a aj takí predstavitelia vedy akými boli Einstein a Feynman.

V ostatnom storočí ľudstvo získalo, vďaka vede a technike, väčšiu moc, ako kedykoľvek predtým. Má možnosť ju využiť na dobro, ale, žiaľ, aj na zlo. Osud Zeme, osud všetkých, ktorí ju obývajú, závisí od zodpovedného využívania tejto sily. Všetko závisí od toho, ako sa podarí spojiť vedu, etiku a náboženstvo v úsilí o zveľadovanie ľudstva.

Jozef Tiňo